

# “กฎหมายสัญชาติใหม่” ของขวัญที่กลุ่มเด็กไร้รัฐเฝ้า

## รอคอย



กิจกรรมวันเด็กปีนี้ผ่านพ้นไปแล้ว เป็นเทศกาลแห่งความสุขสำหรับเด็ก ๆ อย่างแท้จริง ที่ได้ของขวัญชิ้นใหม่สมดังที่ตั้งตารอคอย แต่ยังมีเด็กอีกกลุ่มที่ยังคงตั้งหน้าตั้งตารอคอยของขวัญชิ้นใหญ่สำหรับตนเองเช่นกัน เพียงแต่ของขวัญของพวกเขาอาจดูจะไกลเกินเอื้อมสำหรับกลุ่มเด็กไร้สัญชาติ

เพราะนับตั้งแต่มีการบังคับใช้ พ.ร.บ.สัญชาติ(ฉบับที่4) พ.ศ.2551 และวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2551 ที่มาตรา 23 มีผลบังคับใช้ ยังเด็กอีกหลายหมื่นคนที่ยังไม่สามารถเข้าตามหลักเกณฑ์ตาม มาตรา ๒๓ แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ทำให้เด็กกลุ่มนี้หมดหวังในชีวิต ขาดโอกาสทางสังคมที่ดี แต่แล้วเมื่อมี มติ ครม. 7 ธันวาคม 2553 ได้ออกมาประกาศหลักเกณฑ์การให้สถานะแก่บุคคลผู้ที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ ซึ่งจะทำให้ “เด็กที่เกิดในประเทศไทย” โดยที่ บิดา มารดา เข้ามาในประเทศไทยก่อนวันที่ ๑๘ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้สัญชาติไทยตาม มาตรา ๗ ทวิ วรรค ๒ ตาม พ.ร.บ.สัญชาติ(ฉบับที่4) พ.ศ.2551 ทำให้เด็กที่ไร้สัญชาติ ได้มีความหวังขึ้นมาอีกครั้ง

ดูเหมือนเป็นของขวัญชิ้นใหญ่ที่รอคอยมานานนับปี แต่หากพิจารณาอีกนิตจะพบว่า ยังมีเงื่อนไขที่ค่อนข้างยากสำหรับคนกลุ่มนี้ เนื่องจากตามหลักเกณฑ์การกำหนดสถานะให้สัญชาติไทยนั้น จำเป็นต้องยื่นหลักฐานเอกสารต่างๆ โดยเฉพาะหลักฐานการประกอบอาชีพ เช่น ใบอนุญาตทำงาน หรือหนังสือรับรองจากสถานประกอบการ ซึ่งในชีวิตจริงของกลุ่มคนเหล่านี้จะทำงานในไร่สวน หรือไร่ นา มีหลักฐานด้วยการรับค่าแรงเพียงวันละ 120-200 บาทต่อวันเท่านั้น

นายสมิตร วอพะพอ ผู้ประสานโครงการจดทะเบียนเกิดและสถานะบุคคล จากองค์การแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล สำนักงานประเทศไทย ผู้คร่ำหวอดในด้านสถานบุคคลและกลุ่มคนไร้สัญชาติ ได้กล่าวว่า “สำหรับกฎหมายสัญชาติใหม่ที่ออกมาถือเป็นเรื่องดีที่ทางภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มคนไร้สัญชาติ แต่สิ่งที่น่าเป็นห่วงคือ กระบวนการพิจารณาสัญชาติและขั้นตอนในการอนุมัตินั้น ไม่ได้มีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการรับคำร้อง ระยะเวลาในการพิจารณาอนุมัติให้สัญชาติ อีกทั้งต้องผ่านการกลั่นกรองในระดับ อำเภอ ระดับจังหวัด และสุดท้ายระดับกรม และอีกทั้งการเตรียมเอกสารในการยื่นคำร้องต้องมีใบอนุญาตทำงาน และต้องมีคนรับรองว่าประกอบอาชีพสุจริต อีกด้วยแล้ว ชาวบ้าน กลุ่มบุคคลไร้สัญชาติ มีชีวิตอยู่บนภูเขาสูง ประกอบอาชีพตามวิถีชีวิตตามบริบทของสังคมบนดอยแล้ว จะมีนายจ้างที่ไหนที่จะรับรองเค้าทำงาน จะไปขอใบอนุญาตทำงานกับใคร”

นอกจากใบประกอบอาชีพที่จำเป็นต้องมีแล้ว ยังต้องมีบุคคลรับรองที่น่าเชื่อถืออีก 2 คนอีกด้วย ซึ่งก็เป็นเรื่องยากอีกเช่นกันในการที่จะขอให้นายจ้างเป็นผู้รับรอง เพราะส่วนใหญ่กลุ่มคนไร้สัญชาติเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็จะมีผู้รับรองเป็นผู้ใหญ่บ้านหรือหัวหน้าชุมชนเท่านั้น ผลลัพธ์ไม่ได้ตกแค่เพียงกลุ่มค่าแรงงาน แต่ไปสู่กับเด็กไร้สัญชาติ แบบไม่ต้องสงสัย เมื่อเด็กเหล่านี้ยังไม่ได้รับการพิสูจน์ให้มีสัญชาติไทย การเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ ก็ยากตาม

อาบะ แซ่โป่กู๋ เด็กสาวชนเผ่าอาข่าวัย 19 ปี เกิดและโตในประเทศไทย แต่พ่อแม่อพยพจากประเทศพม่า พร้อมๆกับการเป็นคนไร้สัญชาติทั้งครอบครัว ทำให้แทบจะไม่มีโอกาสเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขและการศึกษาที่มีคุณภาพได้เลย “กฎหมายใหม่ที่ออกมา ก็ถือว่าให้โอกาสพวกเราได้มาก แต่อยากให้ยืดหยุ่นมากกว่านี้ในเรื่องของการหาหลักฐานด้านการประกอบอาชีพ พ่อแม่ของพวกหนูส่วนใหญ่ทำงานแต่ในไร่สวน ได้เงินค่าจ้างนิดเดียว จะหาใบประกอบอาชีพคงจะยาก ส่วนหาคนที่น่าเชื่อถือมารับรองก็มีแต่พวกเรากันเอง หรือผู้ใหญ่บ้านที่เราเคารพ แต่ส่วนใหญ่ก็เป็นคนที่เรารู้จักและเขียนหนังสือไม่ได้ ก็ยากที่เราจะได้เข้าถึงการเป็นคนไทย”

นางมหา คิวบารัฐเบียม ผู้อำนวยการองค์กรแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล สำนักงานประเทศไทย องค์กรด้านสิทธิเด็กกล่าวว่า “ถ้าคุณเป็นคนไร้สัญชาติ คุณก็คือคนที่ไม่มีตัวตน เมื่อคุณหายไป ก็จะไม่มีการรู้เลย คุณไม่สามารถที่จะเข้าถึงสิทธิด้านการศึกษา หรือด้านสาธารณสุข หรือหางานทำได้ ซึ่งลูกของคุณก็จะประสบปัญหาเหล่านี้ สำหรับกฎหมายใหม่ที่ออกมาให้บุคคลที่เกิดในประเทศไทยก่อนปี 2538 ได้มีโอกาสยื่นคำร้องขอสัญชาติไทยนั้น ถือเป็นของขวัญสำหรับเด็กไร้สัญชาติให้มีตัวตนขึ้นมาได้ ดิฉันแค่เพียงหวังว่าหนทางในการเข้าถึงการได้สัญชาติของพวกเขาจะง่ายขึ้น”

อภิรดี ชัยปนพงศ์

ผู้จัดการด้านการสื่อสารองค์กรและประชาสัมพันธ์

องค์กรแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล สำนักงานประเทศไทย

โทร ++6689 452 1611